

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับของกลางตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๕๖๙

กรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือ ที่ ยธ ๐๘๐๒/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรมสอบสวนคดีพิเศษได้สืบสวนสอบสวนสรุปสำนวนการสอบสวน คดีพิเศษที่ ๔๐๕/๒๕๕๓ และมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องบริษัท อันตน จำกัด กับพวก รวม ๔ คน ฐานนำไม้สักแปรรูปจากประเทศเมียนมาเข้ามาในราชอาณาจักร ผ่านพิธีการศุลกากรที่ด่านศุลกากรแม่ฮ่องสอนโดยไม่มีใบอนุญาตจากรัฐบาลเมียนมา และอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๑ มีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาทั้งหมดเช่นกัน โดยอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษมีความเห็นไม่แย้งและอัยการพิเศษฝ่ายคดีพิเศษ ๑ แจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง จากนั้นอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษจึงได้เพิกถอนการยึดหรืออายัดไม้สักแปรรูปของกลางในคดีดังกล่าว และให้คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษคืนหรือเพิกถอนการยึดไม้สักแปรรูปของกลางให้แก่บริษัทฯ หรือผู้มีสิทธิเรียกร้องตามกฎหมาย อันเป็นการคืนสิ่งของที่เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้แก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่นซึ่งมีสิทธิเรียกร้องขอคืนสิ่งของนั้น ตามมาตรา ๘๕ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ครบถ้วนแล้ว

ต่อมานายปิยะชาติ อำนวยเวช ซึ่งเป็นผู้แจ้งความนำจับให้ดำเนินคดีกับบริษัทฯ ได้มีหนังสือร้องขอให้กรมสอบสวนคดีพิเศษรื้อฟื้นคดีดังกล่าวและเรียกคืนไม้ของกลางที่ได้คืนให้แก่ผู้ต้องหา โดยอ้างว่า คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องเรียกคืนไม้ของกลาง โดยไม่ต้องรอให้มีการรื้อฟื้นคดีก่อน เนื่องจากเป็นการกระทำผิดกฎหมายศุลกากรจึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๕๖๙ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ มาตรา ๒๔ และมาตรา ๑๒๐ ประกอบความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ ๔๓๖/๒๕๓๐^๑ และเรื่องเสร็จที่ ๑๓๒/๒๕๕๑^๒ และคณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษยังไม่เคยยึดไม้ดังกล่าวเพียงแต่อายัดไว้เป็นของกลางในคดีพิเศษเท่านั้น

กรมสอบสวนคดีพิเศษพิจารณาแล้วเห็นว่า การเรียกคืนไม้ของกลางที่ได้คืนให้แก่ผู้ต้องหาไปแล้วนั้น ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากการคืนไม้ของกลางดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามมาตรา ๘๕ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ครบถ้วนแล้ว และคดีนี้พนักงานอัยการได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง คณะพนักงานสอบสวนคดีพิเศษย่อมหมดอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับไม้ของกลางอีกต่อไป เว้นเสียแต่จะได้มีพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหานั้นได้ และอำนาจในการริบทรัพย์สินเป็นอำนาจของศาลตามแนวคำพิพากษาศาลปกครองคดีหมายเลขดำที่ อ. ๔๐/๒๕๕๕ ซึ่งวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙)

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๓/๔๐ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑บันทึก เรื่อง การคืนของกลางตามมาตรา ๘๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๓๐ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๔๓๖/๒๕๓๐)

^๒บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การดำเนินการกับไม้ของกลางตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๐๒๕๔ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่องเสร็จที่ ๑๓๒/๒๕๕๑)

พุทธศักราช ๒๔๘๒ ซึ่งบัญญัติว่า ของใด ๆ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติ
ศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ประกอบด้วยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๙)
พุทธศักราช ๒๔๘๒ ท่านให้รับเสียสินโดยมิพักต้องคำนึงว่าบุคคลผู้ใดจะต้องรับโทษหรือไม่
แสดงให้เห็นว่าการจะรับทรัพย์ตามมาตรานี้ได้จะต้องมีการนำคดีมาฟ้องต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำพิพากษา
ว่าเป็นความผิดและมีคำสั่งลงโทษทางอาญาโดยให้รับทรัพย์ของกลาง แม้ผู้ที่ถูกฟ้องจะมีได้รับโทษ
ในความผิดนั้นก็ตาม ศาลก็อาจพิพากษาให้รับทรัพย์ของกลางได้ การรับทรัพย์จึงเป็นอำนาจของศาล
โดยเฉพาะที่จะพิพากษาให้รับของกลางได้

อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษได้มีหนังสือพิเศษที่ ยธ ๐๘๑๕.๖/๙๔๙ ลงวันที่
๒๑ มีนาคม ๒๕๖๐ เรื่อง การสอบสวนโดยอาศัยพยานหลักฐานใหม่ในคดีพิเศษที่ ๔๐๕/๒๕๕๓
ถึงอัยการสูงสุด เพื่อโปรดพิจารณาพยานหลักฐานใหม่ที่ผู้ร้องได้กล่าวอ้างว่าเป็นพยานหลักฐานใหม่
อันสำคัญแก่คดีซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้ ตามมาตรา ๑๔๗ แห่งประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา หรือไม่ อย่างไร

กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่นายปิยะชาติ อำนวยเวช มีหนังสือร้องขอให้ส่งเรื่องมายัง
คณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อวินิจฉัยตามระเบียบคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าด้วยการรับปรึกษา
ให้ความเห็นทางกฎหมายของกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวก
แก่ผู้ร้อง กรมสอบสวนคดีพิเศษจึงหารือมายังคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า

๑. กรณีที่พนักงานอัยการได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องและหัวหน้าพนักงานสอบสวน
คดีพิเศษได้มีคำสั่งคืนและเพิกถอนการอายัดไม้ของกลางในความผิดตามมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติ
ศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ประกอบมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกนอกและการนำเข้า
มาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ ตามมาตรา ๘๕ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญาแล้ว พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจยึดไม้ของกลางและขอคำสั่งศาลเพื่อริบไม้ดังกล่าว
ให้ตกเป็นของแผ่นดิน ได้หรือไม่

๒. เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้สรุปสำนวนและมีความเห็นทางคดีส่งให้
พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ ถึง
มาตรา ๑๔๗ แล้ว หากมีพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดีซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหาได้
ตามมาตรา ๑๔๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อำนาจในการนำพยานหลักฐานใหม่
ขึ้นมาสอบสวนคดีนั้นใหม่ จะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมสอบสวน
คดีพิเศษ โดยมีผู้แทนกระทรวงยุติธรรม (กรมสอบสวนคดีพิเศษ) และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่พนักงานอัยการได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องและหัวหน้าพนักงาน
สอบสวนคดีพิเศษได้มีคำสั่งคืนและเพิกถอนการอายัดไม้ของกลางในความผิดตามมาตรา ๒๗
แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช ๒๔๖๙ ประกอบมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติการส่งออกนอก
และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งสินค้า พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘๕ วรรคสาม
แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจยึดไม้ของกลาง
และขอคำสั่งศาลเพื่อริบไม้ดังกล่าวให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ หรือไม่ เห็นว่า ตามที่กฎกระทรวง
ว่าด้วยการกำหนดคดีพิเศษเพิ่มเติมตามกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗
ได้กำหนดให้คดีความผิดอาญาตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรเป็นคดีพิเศษเพิ่มเติมจากบัญชีท้าย

พระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษและเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง” แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษ พ.ศ. ๒๕๔๗ และการดำเนินคดีดังกล่าวต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับต่อไป การที่กรมสอบสวนคดีพิเศษได้สืบสวนสอบสวนคดีพิเศษดังกล่าวโดยได้มีการยึดอายัดไม้ของกลางไว้เป็นพยานหลักฐานในคดีตามมาตรา ๘๕^๔ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ต่อมาพนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องบริษัท อันตน จำกัด กับพวก รวม ๔ คน และพนักงานอัยการได้มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษจึงได้เพิกถอนการยึดและคืนไม้แปรรูปให้แก่บริษัทฯ ตามมาตรา ๘๕ วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น พนักงานสอบสวนคดีพิเศษจึงไม่มีอำนาจยึดไม้ของกลางและขอคำสั่งศาลเพื่อริบไม้ดังกล่าวให้ตกเป็นของแผ่นดินได้อีก

ประเด็นที่สอง เมื่อพนักงานสอบสวนคดีพิเศษได้สรุปสำนวนและมีความเห็นทางคดีส่งให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐ ถึงมาตรา ๑๔๗ แล้ว หากมีพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดีซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้ ตามมาตรา ๑๔๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อำนาจในการนำพยานหลักฐานใหม่ขึ้นมาสืบสวนคดีนั้นใหม่ จะเป็นอำนาจของพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เห็นว่า พนักงานสอบสวนคดีพิเศษต้องดำเนินการสอบสวนคดีพิเศษตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการสอบสวนคดีพิเศษฯ เมื่อกรมสอบสวนคดีพิเศษได้สรุปสำนวนและมีความเห็นทางคดีส่งให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณา และพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว กรณีจึงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า หากมีพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดีซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้ จะต้องดำเนินการอย่างไร โดยที่มาตรา ๑๔๗^๕ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติว่า “เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้” อันเป็นการวางหลักห้ามดำเนินคดีอาญาซ้ำในเรื่องเดียวกัน ยกเว้นเพียงประการเดียวที่จะทำให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับผู้ต้องหาคนเดิมในเรื่องเดียวกันนั้นอีก คือต้องเป็นกรณีที่ได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาล

“มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีพิเศษ ให้พนักงานสอบสวนคดีพิเศษมีอำนาจสืบสวนและสอบสวนคดีพิเศษ และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ

“มาตรา ๘๕ เจ้าพนักงานผู้จับหรือรับตัวผู้ถูกจับไว้ มีอำนาจค้นตัวผู้ต้องหา และยึดสิ่งของต่าง ๆ ที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

การค้นนั้นจักต้องทำโดยสุภาพ ถ้าค้นผู้ต้องหาต้องให้ผู้อื่นเป็นผู้ค้น

สิ่งของใดที่ยึดไว้เจ้าพนักงานมีอำนาจยึดไว้จนกว่าคดีถึงที่สุด เมื่อเสร็จคดีแล้วก็ให้คืนแก่ผู้ต้องหาหรือแก่ผู้อื่น ซึ่งมีสิทธิเรียกร้องคืนสิ่งของนั้น เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

“มาตรา ๑๔๗ เมื่อมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว ห้ามมิให้มีการสอบสวนเกี่ยวกับบุคคลนั้นในเรื่องเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดี ซึ่งน่าจะทำให้ศาลลงโทษผู้ต้องหา นั้นได้

ลงโทษผู้ต่องานนั้นได้เท่านั้น และเมื่อผลของคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีทำให้ขั้นตอนในชั้นการสอบสวนสิ้นสุด
ไปแล้ว การเริ่มขั้นตอนการสอบสวนคดีเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานใหม่อันสำคัญแก่คดีจึงเป็นอำนาจ
ของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ

(นายดิศทัต तोตระกิตย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑